

Finansdepartementet

Avdelningen för offentlig förvaltning

Enheten för offentlig upphandling

Er ref: Frida NiklassonVår ref: Fredrik TammÄrende:

Yttrande avseende Finansdepartementets remiss kring ändringar i upphandlingsförordningen med anledning av regleringen om upphandlingsstatistik

Inledning

Det är först och främst glädjande att ta del av en utveckling från statens sida som innebär utökade möjligheter till uppföljning av de offentliga affärerna utifrån ökad statistik på området. Att detta måste göras via en lagstiftning är dock en besvikelse då vi har i grunden en väl utvecklad lagstiftning avseende såväl offentlighetsprincipen som sedan några år tillbaka även lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen (PSI-lagen). Dvs att offentlig sektor själva inte förstått vidden och effekten av att samordna sig kring denna typ av information eller att tillgängliggöra den enligt gällande lagstiftningar i syfte att skapa ökade möjligheter för att analys, uppföljning och bättre affärsmässiga inköpsbeslut.

Redan i den statliga utredningen "Den goda affären (SOU 2013:12) som leddes av Anders Wijkman, framkom grunderna kring varför det var viktigt med bättre statistik och vilken effekt det sannolikt skulle medföra om ansvariga beslutsfattare hade fakta som grund för beslut och införande av olika reformer, förändringar i driften av det svenska samhället. Även om en hel del i utredningen fokuserade på myndigheterna så beskrevs detta såväl för kommuner och regioner (då landsting) som dess ägda bolag. Dvs att med ökad tillgång på fakta/statistik kan bättre beslut tas och vi skulle öka sannolikheten till mer värde för varje skattekrona.

När vi nu äntligen ser att delar av detta kan bli verklighet kan vi dock konstatera att drivkraften bakom lagen är att tidigare utredningar på departementet kommit fram till Sverige är bland de sämsta att lämna in upphandlingsstatistik till EU och för att inte vara "sämst i klassen" så införs nu en lagstiftning på området. Hade bakomliggande faktorer istället handlat om ett ökat fokus på, eller för den delen insikt om, att med data/statistik ökar möjligheten till bättre offentliga affärer så hade vi i samband med nuvarande förslag även sett kompletterande krav på hur upphandlande myndigheter på likartat sätt skulle tillhandahålla sina inköpsvärden. Både kopplat till avrop på avtal som från de sk direktupphandlingarna. Det kommer bli svårt att mäta någon större effekt av endast denna lagstiftning såsom den är fokusera på annonsinnehåll för upphandlingar mer än att vi vet mer om vilka som deltar, vilka som handlar upp men vi kommer veta lika lite kring vem som de facto fick göra affärerna, om

avtalen användes till det som man trodde sig behöva eller om upphandlingen i sig fyller sin funktion med en ökad konkurrens om de offentliga affärerna i syfte att skapa mesta värde för våra skattemedel.

DoubleCheck är självklart lika glada för att finnas med på denna remisslista som vi var när vi ingick i den ovan nämnda utrednings statistikgrupp. Vår förmåga att bidra till bättre offentliga affärer ligger dock mer i att inbegripas i de mer utredande faserna för lagförslag än att ge remissvar på ett färdigt lagtextförslag. Trots att vi som enda aktör sedan 2013, de två senaste åren i samverkan med Dagens Samhälle Insikt AB, samlat in alla inköpsvärden från stat kommun, och landsting och tillhandahållit dem via upphandlat avtal med Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket har vi inte blivit tillfrågade om möjligheten att delta i förarbetena. Detta till trots att vi dessutom ledde samarbetsamtalen med de olika annonsbevakningstjänsterna under Wijkmans utredning. Vi passar därför på att uppmärksamma departementet om att kontakta oss inför kommande arbete med att skapa grunder för insamling eller insyn i HUR de offentliga affärerna görs samt med VEM.

Med vänlig hälsning

Fredrik Tamm

fredrik.tamm@doublecheck.se

Vårt remissvar

Propositionens Bakgrund och syfte – enligt vår mening

Regeringen vill frambringa informationsgrunder för statistik, har anmodats detta från EU. Avsikten med de föreslagna åtgärderna är alltså att kommunicera marknadsinformation till EU och att marknaden ska bistå Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten i syfte att utgöra samla in statistik för bättre analyser kring den offentliga upphandlingen.

Double Checks syfte med vårt svar

Att visa att åtgärderna även **möjliggör** kommunikation av avgörande beslutsgrunder till marknadsaktörer som skulle ha stor nytta av det.

Detta träffar mål som ingår i EUs strategi, men som är frikopplade från behovet av statistik. Dessa mål bör, vid sidan om behovet av statistik, vara styrande för förslaget slutgiltiga utformning eftersom de ingår i EUs och regeringens målsättningar

Grunderna i lagförslaget och dess konsekvenser

Förslaget nuvarande utformning innebär följande förändringar

1. Krav på annonsering i nationellt tillgängliga databaser, *dock inget krav på att annonsplatserna samordnas*– Det finns alltså ingen annonsplats som visar en sammanställning av aktiva annonser. **En sådan sammanställning skulle avsevärt facilitera anbudsgivarprocessen för marknadens aktörer**
2. Krav på obligatorisk efterannonsering med standardiserat och utökat innehåll – Även för efterannonsering saknas sammanställning genom samordning. **Här skulle anbudsgivarnas beslut avsevärt kunna underbyggas genom att samtliga efterannonser sammanställs på en gemensam plats.**

Nuläge

- Idag innebär den lösning som råder på marknaden att offentlig information också blir publicerad vid olika tidpunkter i olika annonsdatabaser. Detta beror på att inget naturligt utbyte sker mellan de konkurrerande aktörerna.
- Effekten är att en potentiell leverantör ges olika lång tid på sig att kunna delta i en upphandling alternativt att en leverantör måste betala licens för alla på marknaden godkända annonsdatabaser. Detta torde inte vara i linje med vare sig upphandlingslagstiftningen eller vad som är förutsättningar för en sund konkurrens.
- Dessutom så handmatas information in mellan systemen med följd att information i annonserna kan bli missvisande.
- Hur ska då Konkurrensverket veta vilken annons som är den korrekta om det inte finns en naturlig samkörning mellan de registrerade annonsdatabaserna?

Därför föreslår vi:

1. Att Konkurrensverket per automatik delar med sig av annonsinformationen med samtliga godkända "registrerade annonsdatabaser", samt att integrering med denna struktur blir ett

kriterium för att godkännas som registrerad databas. Detta kan med fördel formuleras som ett fördjupande av kravet att annonsinformation ska skickas till Konkurrensverket.

2. Att även efterannonseren ska spridas i enlighet med samma krav som annonserna. Om inte så är ett minimum av rutin att efterannonseren åtminstone publiceras i samma Centrala Databas som annonsen.
3. Att Lagstiftningen även skall omfatta förhandsannonsering i syfte att tidigare möjliggöra för leverantörer att kunna planera sina insatser att lämna konkurrenskraftiga anbud samt att informationen i förhandsannonseringen omfattar samma fakta som i den ordinarie annonsen.
 - a. Om en upphandlande myndighet åläggs att på egen hemsida lägga upp dessa förhandsannonseringar kommer marknaden inom kort utveckla söktjänster som fångar dessa förhandsannonser och tillhandahåller dem för potentiella anbudsgivare kostnadsfritt. Informationen i dessa annonser kan sedan förändras allteftersom man närmar sig annonseringstidpunkten för att vid den formella annonseringstidpunkt flyttas över till en registrerad annonsdatabas och då "låsas" till sitt innehåll.
 - b. Valet av registrerad annonsdatabas för slutpublicering (i de flesta fall direkt kopplat till ett upphandlingsstödssystem) kan då göras närmare själva upphandlingen. Detta kommer skapa en sundare marknad än att som idag "tvinga" in de upphandlande myndigheterna i att använda sig av sina upphandlingssystemers annonsdatabaser för publicering.
 - c. Följden är att andelen av de ca 200 000 leverantörerna som gör affärer med offentlig sektor varje år och som anser sig vilja betala för en bevakning ligger på ca 10-15 %. (Siffran är ett antagande utifrån den marknadsinformation som finns om betalande kunder till befintliga system idag.)

Konsekvensbeskrivning - Krav på nationell annonsering i tillgänglig databas

Med komplettering enligt ovan skulle detta kunna innebära:

Att det blir lättare och billigare för potentiell anbudsgivare att hitta den information de behöver för beslut om anbudsgivning och även för utförande av anbudsprocessen i sig.

Konsekvens av en sådan komplettering:

Att fler och bättre anbud över tid kommer in, och att kostnader kan reduceras på båda sidor, samt en bättre fungerande konkurrens

Krav på obligatorisk efterannonsering med standardiserat och utökat innehåll

Att potentiella leverantörer skulle få det lättare att förstå beställares resonemang och behov. Vi skulle kunna vara säkra på att alla leverantörer får tillgång till korrekt information samtidigt samt att Konkurrensverket har en version av annonsinnehållet som är korrekt.

Kompletterande förslag

Vi föreslår att förslaget kompletteras med krav på samordning mellan databaser så att samtliga annonser samt samtliga efterannonser återfinns i samtliga tillgängliga databaser

Att förslaget om efterannonsering utökas med vidare information om pågående och utförda affärer samt att motsvarande krav införs gällande förhandsannonsering men att denna inte syftar till att skickas in som statistikuppgift.

Förslag på utökning av informationen i efterannons är:

1. Information om fördialog ägt rum samt hur och att resultaten är allmän handling och därmed görs tillgänglig:

Detta krav skulle följa upp lagkrav på fördialog vilka saknar uppföljning idag. Vidare så skulle de orientera anbudsgivare mot deltagande i kommande fördialoger med bättre anbudsprocesser till följd

2. Information om ansvarig beställare i upphandlingsunderlagen:

Detta krav skulle kommunicera ansvarsförhållanden bakom upphandlingen och innebära att bättre styra upphandlingen mot faktiskt behov eller problem som ska lösas med den lagstyrda upphandlingen. I slutändan skulle detta indirekt även innebära ett utökat tjänstepersonansvar och fokus på rätt person/funktion om en upphandling inte möter verksamhetens behov än som nu då upphandlare ofta få "klä skott" för dåliga beställningar. Dessutom ökar detta möjligheten för anbudsgivare att veta vem som bör påverkas inför kommande upphandlingar.

3. Slut användare av vara eller tjänst:

Dvs inte vem som är avropsberättigad utan vem som de facto ha nytta av den tjänst eller vara som handlas upp. Ex medborgare, brukare, elever, fastighetsägare e dyl. Denna information orienterar anbudsgivare om marknadens egentliga behov och kommer sannolikt innebära ett ökat anbudsintresse samt även möjligheten att påverka sin kommande affär genom slutanvändarens ökade möjligheter att i sin tur påverka med sakliga argument om val av lösning eller typ av funktionalitet..